

תחום: אומדן וטיפול באבחנות ספציפיות	תחילת תוקף: 07.2023
סיווג לפי האקרדיטציה: ACC,COP	תאריך עדכון:
הוראת עבודה מס':	דף 1 מתוך 12
מטרה: אבחון וטיפול בשאיפת גוף זר בילדים	מהדורה: 1.0
פרוטוקול שאיפת גוף זר	

תחום: אומדן וטיפול באבחנות ספציפיות	תחילת תוקף: 07.2023
סיווג לפי האקרדיטציה: ACC,COP	תאריך עדכון:
הוראת עבודה מס':	דף 1 מתוך 10
מטרה: אבחון וטיפול בשאיפת גוף זר בילדים	מהדורה: 1.0
פרוטוקול שאיפת גוף זר	
<p>כתיבה: ד"ר זהר בן שטח, מחלקת ילדים ב</p> <p>ד"ר יעל בן דוד, מומחית ברפואת ריאות</p>	
גורם מאשר: ד"ר רון יעקב, מחלקה לרפואה דחופה ילדים	חתימה:
<p>תקציר/דגשים עיקריים:</p> <p>1. זיהוי מקרים של שאיפת גוף זר</p> <p>2. ניהול מקרה לפי מצב הילד</p> <p>3. החלטה לגבי התערבות</p>	
חלות: כלל הצוותים רפואה, סיעוד, ברפואה דחופה ילדים	
סימוכין:	
שינויים מגירסה קודמת: גירסה 1	

1. רקע:

הרוב המכריע של אירועי שאיפת גוף זר (ג"ז) מתרחשים בילדים מתחת לגיל 4 ובעיקר בין גיל שנה לשנתיים, והם נובעים בדרך כלל משאיפת חומר אורגני כדוגמת אגוזים, זרעים, פופקורן, ירקות קשיחים כדוגמת גזר, תפוח, מטבעות, בלונים וחתיכות צעצועים. ילדים מבוגרים יותר עם ליקוי התפתחותי/נוירולוגי עלולים להמשיך להיות בסיכון מוגבר לשאיפת ג"ז.

ילדים עשויים להיות אסימפטומטיים בתקופה הסמוכה לאירוע השאיפה, דבר שלעתים נתפס על ידי ההורה באופן לא נכון שהבעיה חלפה, ולהציג תסמינים נשימתיים ימים עד שבועות לאחר מכן. לכן העדר סיפור מכוון באנמנזה לא שולל הימצאות גוף זר (איור 1).

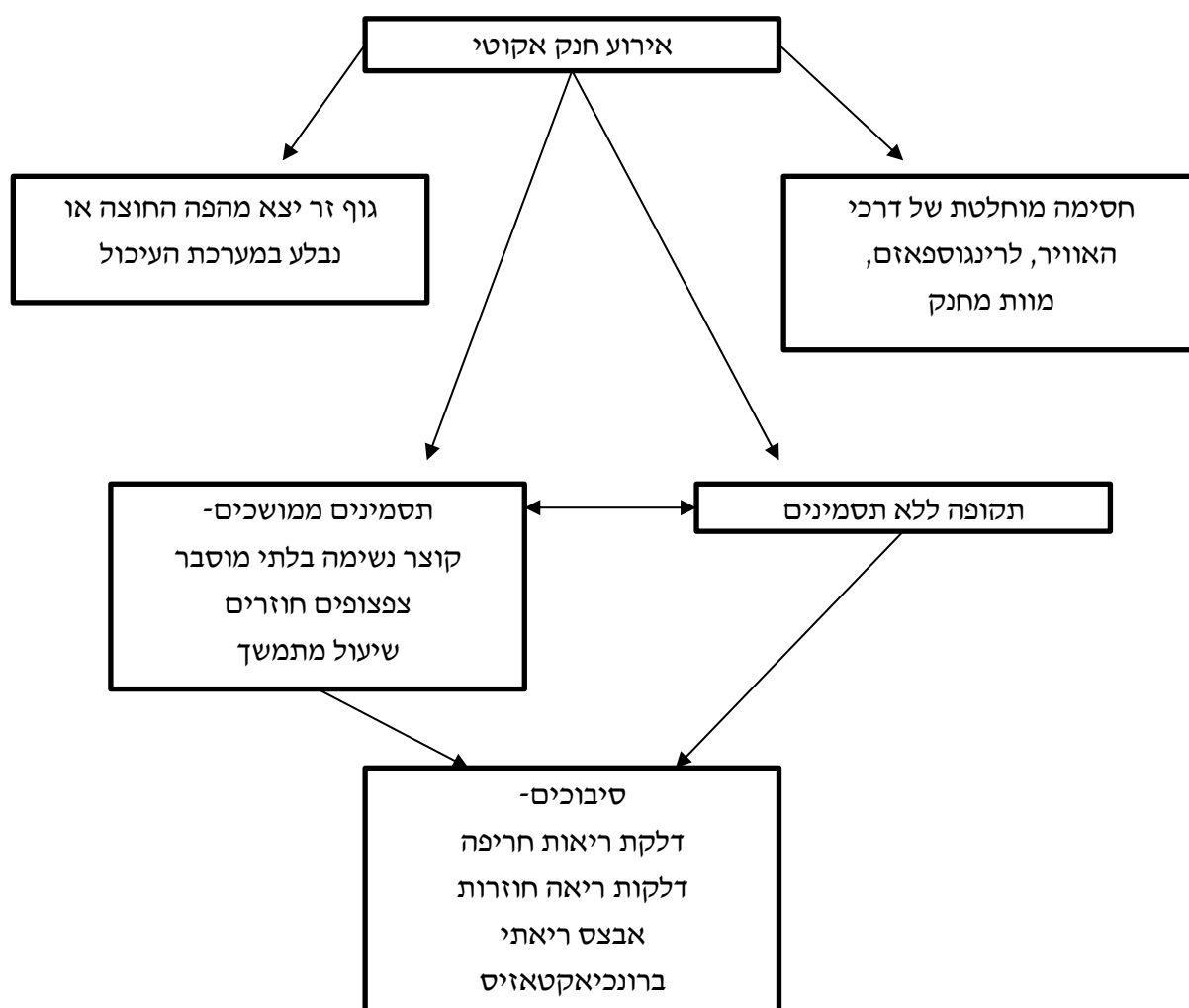
מרבית הג"ז שנשאפים מוצאים דרכם לסימפונות ולא נשארים בגרון או בקנה הנשימה הראשי, ריאה ימנית ובפרט ברונקוס ראשי ימני הוא המיקום אליו יגיע הג"ז בכ-60% מהמקרים.

הסימנים הגופניים והתסמינים של שאיפת ג"ז משתנים בהתאם למידת החסימה, האתר בדרכי הנשימה בו מצוי הג"ז, גיל הילד, סוג החפץ שנשאף והזמן שחלף מאירוע השאיפה עצמו.

תחום: אומדן וטיפול באבחנות ספציפיות	תחילת תוקף: 07.2023
סיווג לפי האקרדיטציה: ACC,COP	תאריך עדכון:
הוראת עבודה מס':	דף 2 מתוך 12
מטרה: אבחון וטיפול בשאיפת גוף זר בילדים	מהדורה: 1.0

פרוטוקול שאיפת גוף זר

2. התייצגות קלינית:

ההתייצגות יכולה לרמוז על מיקום הגוף בדרכי הנשימה:

a. גרון או קנה נשימה:

- אירוע פתאומי וקטסטרופלי
- שיעול, חנק ± הקאות
- מצוקה נשימתית קשה
- סטרידור
- פחלון
- שינוי במצב ההכרה
- ריר ושינויי קול
- חסימה מוחלטת תתקדם במהירות לאיבוד הכרה דום נשימה ואסיסטולה

תחום: אומדן וטיפול באבחנות ספציפיות	תחילת תוקף: 07.2023
סיווג לפי האקרדיטציה: ACC, COP	תאריך עדכון:
הוראת עבודה מס':	דף 3 מתוך 12
מטרה: אבחון וטיפול בשאיפת גוף זר בילדים	מהדורה: 1.0
פרוטוקול שאיפת גוף זר	

- יש לחשוד במקרים של ילד עם דום נשימה שלא ניתן להנשים
- b. ברונכוס ראשי

- אירוע של חנק, שיעול או צפצופים בזמן אכילה או משחק (לרוב לא נצפה)
- טכיפנאה ומצוקה נשימתית/ פְּחִלּוֹן
- צפצופים מתמשכים (עשוי להיות מוקדי ולהגיב חלקית למרחיבי סימפונות)
- שיעול ממושך
- חום
- שיעול דמי
- קוצר נשימה
- דלקת ריאות חוזרת או ממושכת

- עלול להיות אסימפטומטי לאחר האירוע הראשוני לפני התפתחות סיבוכים (דלקת ריאות, אבצס, ברונכיאלקטזיס וכו')
- c. סימפונות שניוניים והלאה :

- לעתים קרובות אסימפטומטי לאחר אירוע ראשוני, או שיהיו תסמינים דומים לאלה המופיעים כאשר מצוי ג"ז בסימפונות הראשיים

3. אבחנה:

a. אנמנזה:

תיאור מפורט של העיתוי, אופי האירוע והג"ז החשוד כנשאף. האם היו עדים?

b. בדיקה גופנית:

שים לב – הבדיקה עלולה להיות תקינה!

דגשים:

- שים לב (ושמור) על התנוחה המועדפת על הילד, למשל תנוחת רחרוח (sniffing) או חצובה (tripod).
- עבודת נשימה.
- סטרידור.
- ריר ושינויים בקול (צרידות?).
- תנועת חזה אסימטרית.
- סטיית קנה הנשימה.
- צפצופים מוקדיים או ירידה בכניסת אוויר.
- בדוק אם יש ג"ז אחר באוזניים, באף ובגרון (אם הילד יציב).

c. בדיקות עזר:

תחום: אומדן וטיפול באבחנות ספציפיות	תחילת תוקף: 07.2023
סיווג לפי האקרדיטציה: ACC,COP	תאריך עדכון:
הוראת עבודה מס':	דף 4 מתוך 12
מטרה: אבחון וטיפול בשאיפת גוף זר בילדים	מהדורה: 1.0
פרוטוקול שאיפת גוף זר	

• צילום חזה

- אינספירטורי ואקספירטורי (בילדים המסוגלים לשתף פעולה) ו/או תצוגת דקוביטוס לטרלית- ניתן לבקש פענוח רשמי כשסיפור מאוד מחשיד.
- רמזים בצילום :
- נוכחות גוף זר (במידה והינו – radio-opaque)
- תמט (סגמנטלי או לוברי)
- היפר-אינפלציה דיסטאלית לחסימה - "לכידת אוויר"
- תזוזה של המדיאסטינום
- תסנין
- פנאומוטורקס
- מורסה ריאתית וברונכיאלקטזיס- יכול לרמז על ג"ז שנמצא בדרכי האוויר זמן ממושך
- צל"ח רגיל אינו שולל שאיפת ג"ז - יתכן שלא יהיו סימנים של לכידת אוויר, והחפצים הנשאפים הנפוצים ביותר הם רדיולוסנטיים.
- CT בדרך כלל אינו מומלץ אלא בהנחיית בכיר מיון/ ריאות/ א.א.ג.

4. עקרונות לניהול:

a. במצב חירום-

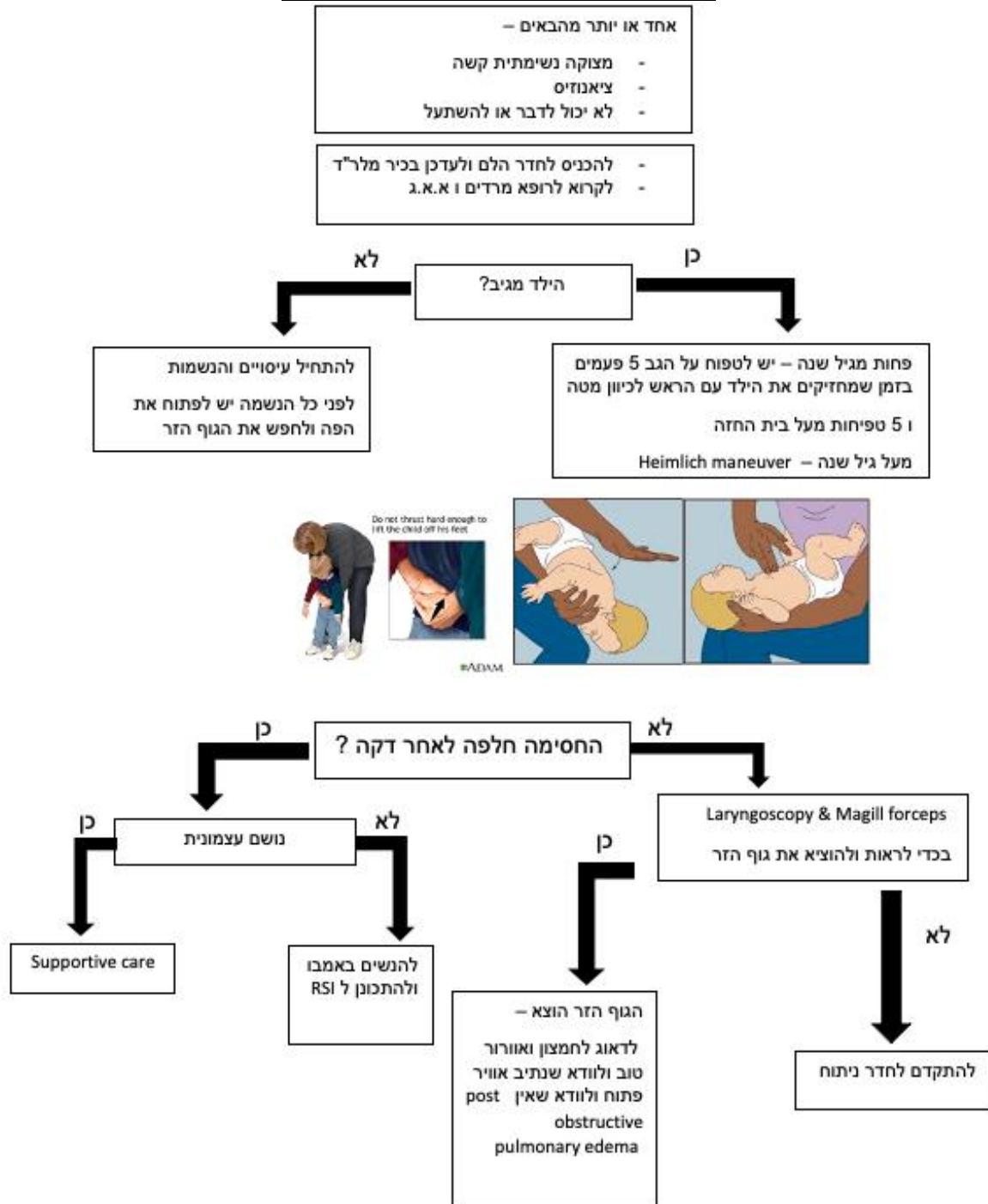
במידת הצורך בילד שמתייצג עם חסימה מוחלטת (לא מסוגל לדבר או להשתעל) פעל לפי עקרונות החייאת חירום כמתואר ב**איוור 2** הכוללת עיסויי חזה ומנובר על שם היימליך. הימנע מאלה בילדים שמסוגלים לדבר או להשתעל מחשש שתמרונים אלה יחמירו את חסימת האוויר. מאותה סיבה אין להכניס אצבע לפה לניסיון הוצאה "עיוור" של ג"ז. דרוש ניטור צמוד ומתמשך בכל הילדים עד להסרת ג"ז, מכיוון שכל תנועה של ג"ז עלולה לגרום לפגיעה פתאומית בדרכי הנשימה.

אם לא מרגישים בטוח לנסות את ההליכים הללו, יש להמשיך בהחייאה בסיסית תוך המתנה לסיוע בכיר.

תחום: אומדן וטיפול באבחנות ספציפיות	תחילת תוקף: 07.2023
סיווג לפי האקרדיטציה: ACC,COP	תאריך עדכון:
הוראת עבודה מס':	דף 5 מתוך 12
מטרה: אבחון וטיפול בשאיפת גוף זר בילדים	מהדורה: 1.0
פרוטוקול שאיפת גוף זר	

איור 2 – ניהול חירום של ג"ז בדרכי הנשימה

תחום: אומדן וטיפול באבחנות ספציפיות	תחילת תוקף: 07.2023
סיווג לפי האקרדיטציה: ACC,COP	תאריך עדכון:
הוראת עבודה מס':	דף 6 מתוך 12
מטרה: אבחון וטיפול בשאיפת גוף זר בילדים	מהדורה: 1.0

פרוטוקול שאיפת גוף זר

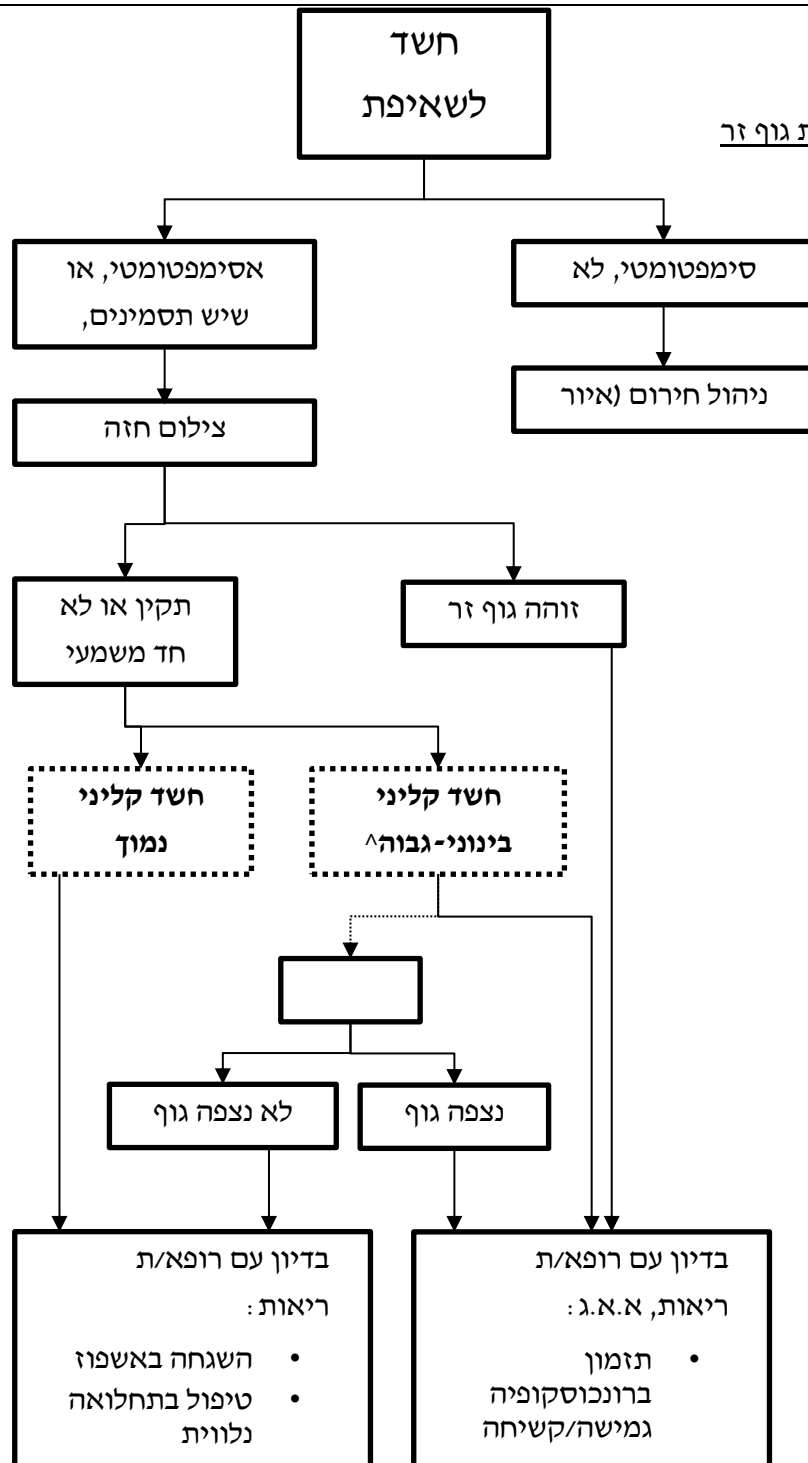
b. ניהול סאב אקוטי-

- אנמנזה, בדיקה גופנית כמפורט לעיל, צילום חזה.
- יש לשמור על רמת חשדנות גבוהה עם סף נמוך להתייעצות.
- הערכה מתוך אנמנזה בדיקה גופנית וצילום חזה- לגבי מידת החשד להימצאות גוף זר- חשד נמוך/חשד בינוני-גבוה (לצורך סיווג בלבד ניתן להשתמש בכלי עזר FOBAS שבנספח א').
- דיון עם רופא/ת ריאות לגבי צורך בדימות נוסף- CT חזה, ברונכוסקופיה גמישה או במידת הצורך תיאום עם א.א.ג ברונכוסקופיה קשיחה להוצאת גוף זר.
- יש להשאיר בצום מוחלט ילדים עם חשד בינוני-גבוה עד החלטה/ הוצאת גוף הזר.
- החלטה לגבי אשפוז להשגחה, שחרור, הזמנה לביקורת.

תחום: אומדן וטיפול באבחנות ספציפיות	תחילת תוקף: 07.2023
סיווג לפי האקרדיטציה: ACC,COP	תאריך עדכון:
הוראת עבודה מס':	דף 7 מתוך 12
מטרה: אבחון וטיפול בשאיפת גוף זר בילדים	מהדורה: 1.0

פרוטוקול שאיפת גוף זר

חשד קליני בינוני-גבוה

- נצפתה שאיפת גוף זר
- ממצאים מכוונים בצילום חזה בעיקר יחד עם סיפור של השתנקות
- חשיפה לזרעים/פיצוחים/אגוזים
- שיעול שהתחיל בפתאומיות והינו מתמשך
- ממצאים האזנתיים חד צדדיים
- העדר חום ונזלת

תחום: אומדן וטיפול באבחנות ספציפיות	תחילת תוקף: 07.2023
סיווג לפי האקרדיטציה: ACC,COP	תאריך עדכון:
הוראת עבודה מס':	דף 8 מתוך 12
מטרה: אבחון וטיפול בשאיפת גוף זר בילדים	מהדורה: 1.0
פרוטוקול שאיפת גוף זר	

c. שקול שחרור כאשר:

גוף זר הוסר ו/או ילד יציב לאחר תקופת השגחה בהתאם להנחיות רופא/ת ריאות

5. מקורות:

Fadel E Ruiz, MD. Airway foreign bodies in children. In: *UpToDate*, Post TW (Ed), UpToDate, Waltham, MA.
Foreign bodies inhaled, Clinical Practice Guidelines. In: *The royal children's hospital Melbourne, RCH*.
Raviv, I., Pozailov, S., Avraham, S. et al. Evaluation of Foreign body aspiration score (FOBAS) in children- A retrospective cohort study. *Eur J Pediatr* (2023). <https://doi.org/10.1007/s00431-023-05095-w>

6. נספח א':

Clinical foreign body aspiration (FOBAS) tool for risk stratification in children
**כלי fobas הינו כלי עזר שנבנה על ידי חוקרים בבית חולים סורוקה יחד עם בית החולים שניידר, אוניברסיטת בן גוריון.
כלי עזר זה מתייחס לפרטים באנמנזה, בבדיקה גופנית ובצילום חזה ועוזר לייצר ציון עבור רמת החשד בכל מקרה אינדיווידואלי
טרם בוצעה ולידציה של כלי זה ולא ניתן להשתמש בו בשלב זה לצורך החלטות אך ניתן להשתמש בו כעזר לסיווג רמת הסיכון להימצאות גוף זר בדרכי הנשימה